

INATSISARTUT OG DEMOKRATI!

Om parlamentarisk
demokrati i Grønland

- for unge

FORORD

Nu skal du læse en historie om et muligt forbud mod energidrikke. Nogle mener, at energidrikke er sundhedsfarlige og derfor ikke burde sælges til unge under 18 år, mens andre mener, at enhver har ret til selv at bestemme, hvad han eller hun gerne vil drikke.

Denne historie skal forklare dig, hvad parlamentarisk demokrati går ud på, og hvordan det parlamentariske system fungerer i Grønland. Historien afspejler med få ændringer et ægte politisk forløb fra Inatsisartuts forhandlinger i 2011 og 2012.

Du kan også vælge at se historien som film ved at besøge:

www.ina.gl/unge

Udgivet af Bureau for Inatsisartut
Januar 2013, revideret januar 2015

Tegninger: Christian Rex, Deluxus Studio

Bureau for Inatsisartut · Postboks 1060 · 3900 Nuuk
inatsisartut@inatsisartut.gl · www.inatsisartut.gl

INATSIARTUT OG NAALAKKERSUISUT

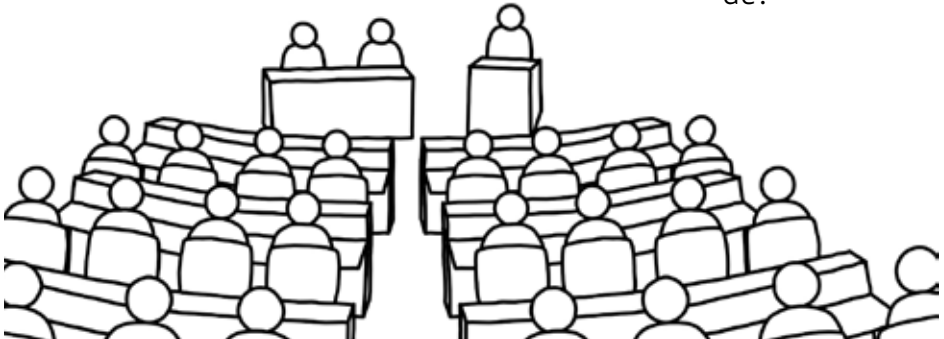

Valgte repræsentanter

Dette er Grønlands Selvstyrets bygninger i Nuuk: Inatsisartut og Naalakkersuisut. Her går de politikere, som arbejder i parlamentet – Inatsisartut – og regeringen – Naalakkersuisut – ind og ud.

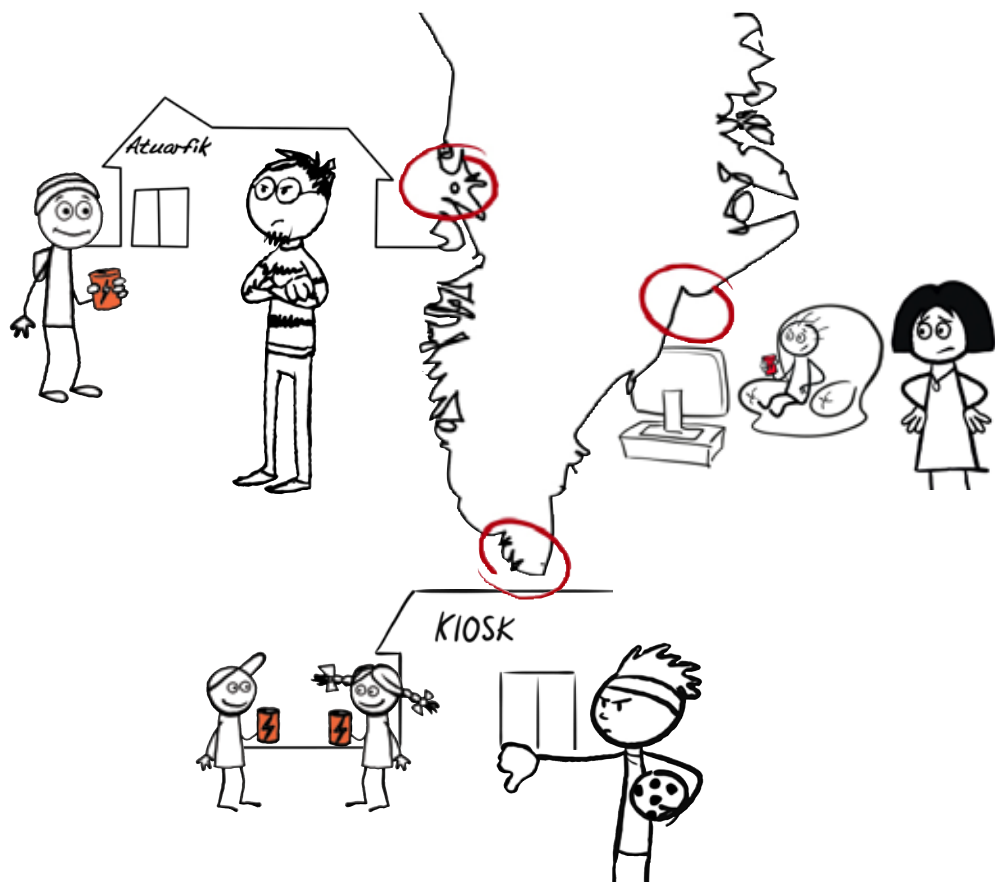

Men hvorfor er de egentlig her? Og hvad præcis laver de?

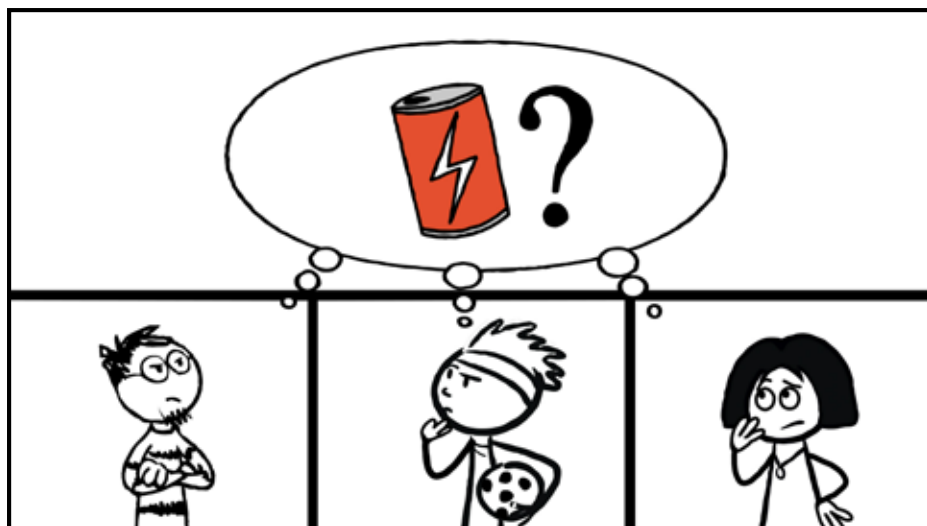

PROBLEMET MED ENERGIDRIKKENE

Lad os se lidt på problemstillingen med energidrikke som et eksempel på, hvordan Inatsisartut arbejder.

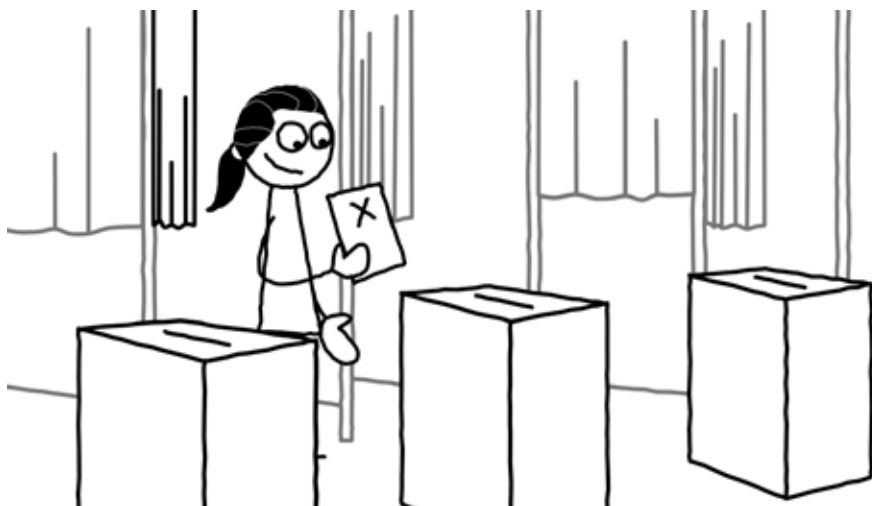
Forskellige steder i landet bliver folk bekymrede over, at mange unge især under 18 år elsker energidrikke.

Det er umuligt, at hele befolkningen samles ét sted hele tiden for at drøfte landets problemer og mangfoldige holdninger. Derfor vælger befolkningen repræsentanter, som de anser som egnede til at finde løsninger på problemerne.

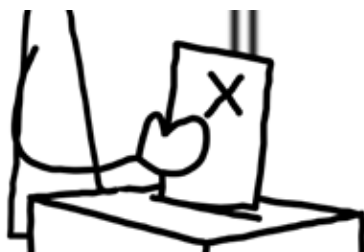

VALG TIL INATSIARTUT

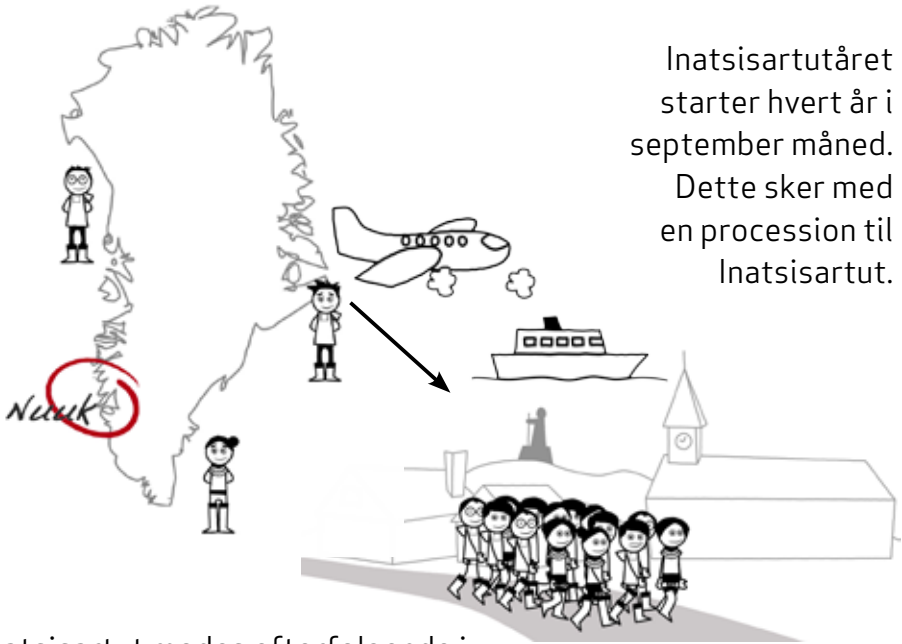

Hver fjerde år har hver stemmeberrettiget borger – dvs. alle danske statsborgere over 18 år, som har boet i Grønland i mindst et halvt år – mulighed for at deltage i valget til Inatsisartut. De valgte politikere er efterfølgende medlemmer af Inatsisartut for de næste fire år. Dette kommer til udtryk i begrebet ”demokrati” – som betyder ”folkestyre”.

Valget er almindeligt, dvs.: Hver borger har ret til at deltage. Valget er lige, dvs.: Enhver har samme indflydelse. Valget er hemmeligt, dvs.: Ingen kan kontrollere, hvordan andre afgiver deres stemme. Der kan kun vælges personer over 18 år, som har boet i Grønland i mindst 6 måneder og som har ladet sig opstille som kandidat i et godkendt parti, som enkeltperson eller som kandidatforbund.

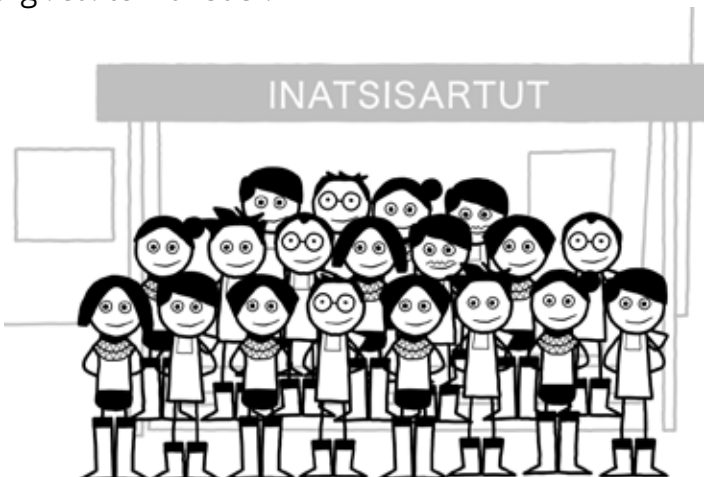

MEDLEMMERNE AF INATSISARTUT REJSER TIL NUUK OG INATSISARTUTÅRET STARTER

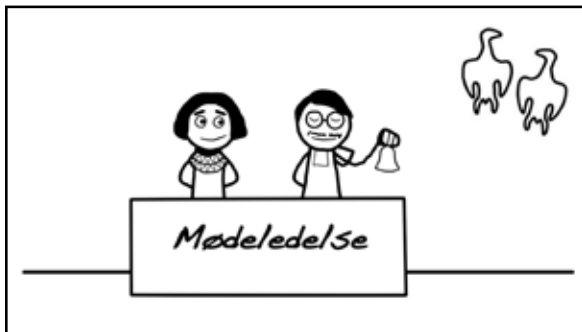
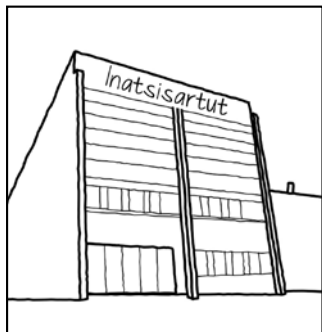

Inatsisartutåret starter hvert år i september måned. Dette sker med en procession til Inatsisartut.

Inatsisartut mødes efterfølgende i to til tre måneder til efterårssamlingen. Derudover afholdes der forårs-samling i ca. to måneder.

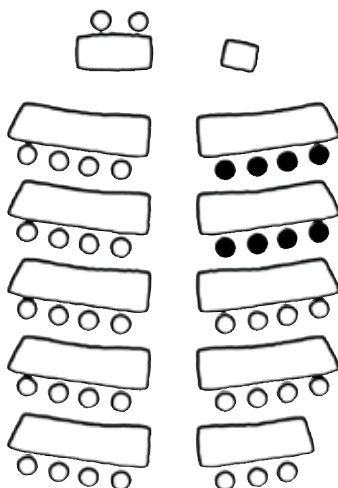
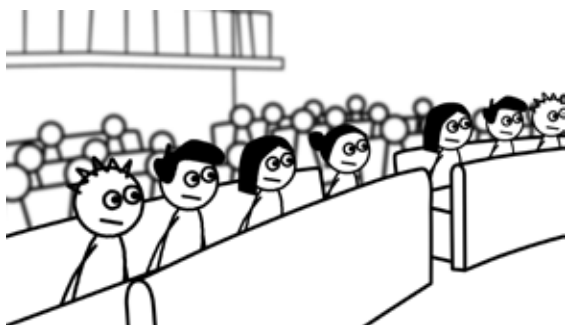

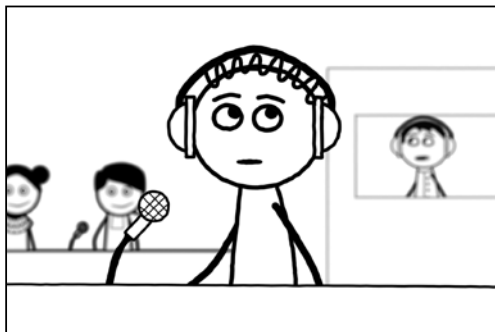
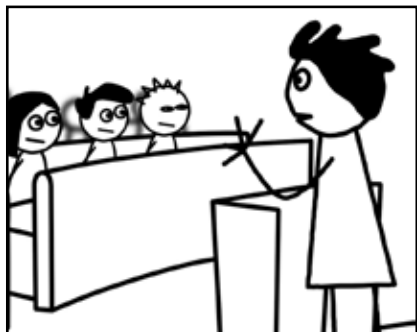
DEBAT I SALEN KØRER EFTER FASTE REGLER

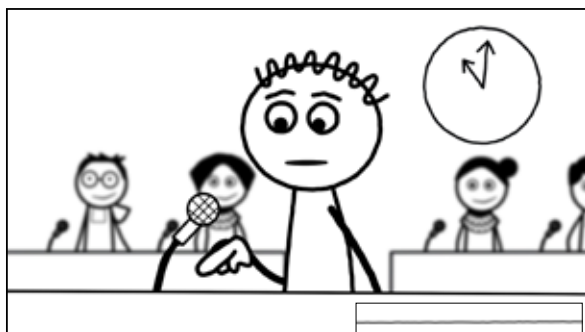
Møderne bliver ledet af formanden for Inatsisartut.

Medlemmerne er placeret efter et bestemt system i Salen: På de første to rækker overfor talerstolen sidder Naalakkersuisut. Medlemmerne fra regeringspartierne sidder samlet, og medlemmer af oppositionen er placeret bagerst i Salen.

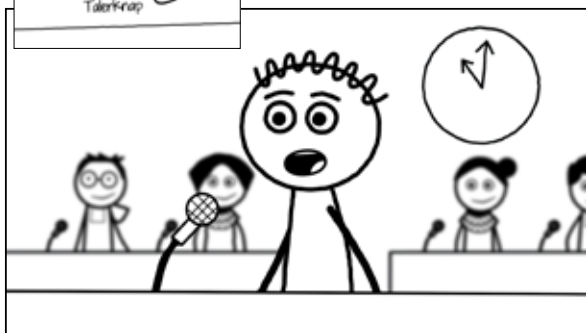
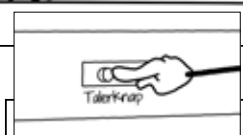
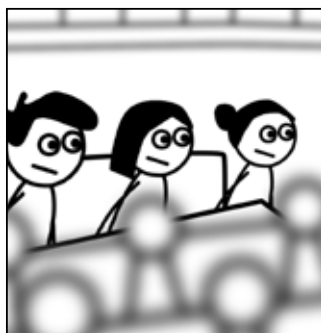

Inde i Salen foregår debatten efter faste regler. Inatsisartut har en forretningsorden, som fastlægger, hvordan møderne skal foregå.

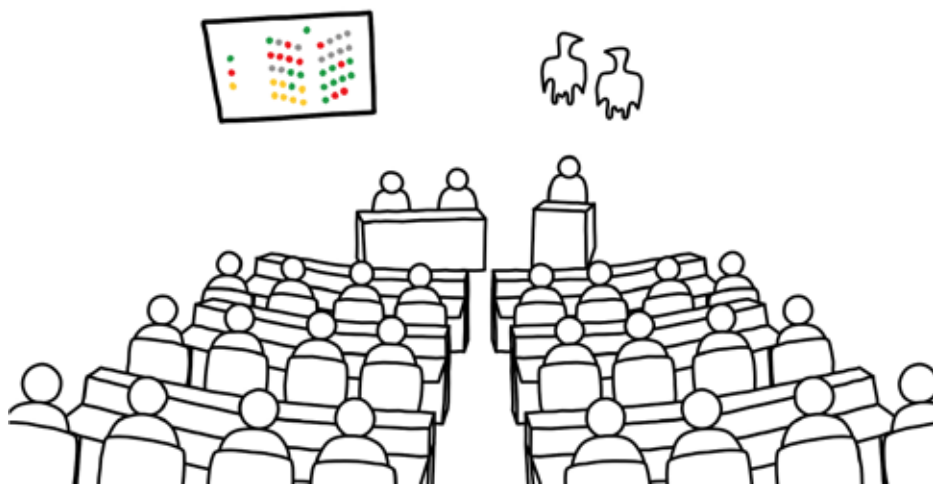

Det er vigtigt, at forretningsordenen overholdes for at sikre lige muligheder for alle medlemmer, og for at garantere Inatsisartuts beslutningsdygtighed.

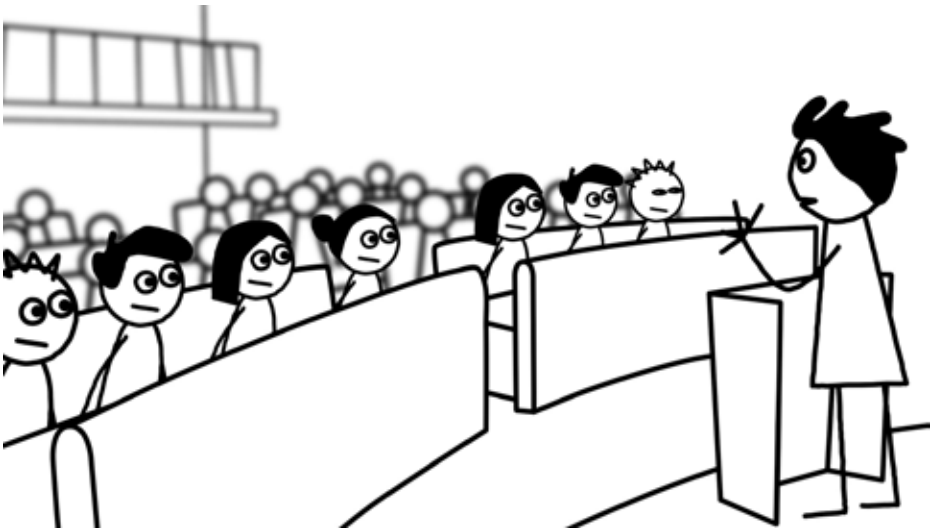
HVAD BETYDER "PARLAMENT" OG "INATSISARTUT" EGENLIG?

"Parlament" betyder: "Et sted hvor der tales." Dette beskriver noget meget væsentlig: I et parlament drejer det sig om at tale med hinanden og om at udveksle argumenter. Ikke kun de der har flest penge eller de med de mest indflydelsesrige venner skal have indflydelse. Alle skal have de samme muligheder for at samle et flertal bag sig.

Samtalerne finder sted i plenum i Salen. "Plenum" betyder "alle", fordi alle medlemmer - uanset partitilhørsforhold - har adgang her.

"Inatsisartut" betyder: "Dem der laver love". Love bestemmer, hvordan samfundet skal fungere. Love fastlægger f.eks., om der fortsat må sælges energidrikke til personer under 18 år.

Når Inatsisartut skal behandle et lovforslag, skal forslaget underkastes 3 behandlinger i Salen. Under 1. behandlingen bliver lovforslaget kort præsenteret for medlemmerne og offentligheden.

På denne måde ved alle, som interesserer sig for emnet, at Inatsisartut vil drøfte et forbud mod energidrikke for unge under 18 år indenfor de kommende uger.

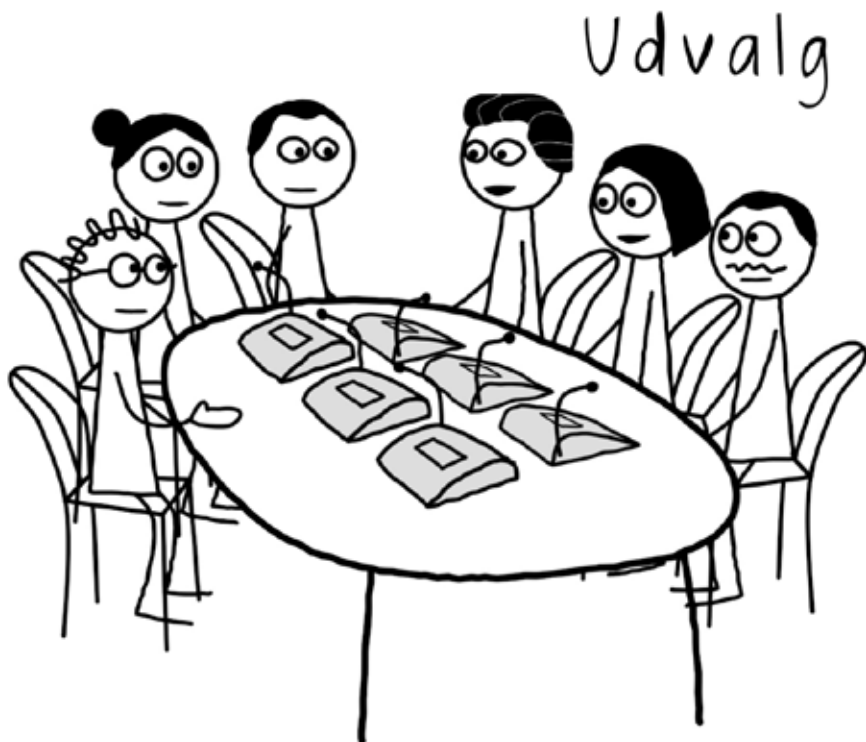
Det er dog langt fra det eneste lovforslag som Inatsisartut skal behandle, og medlemmerne må efterhånden sætte sig ind i mange forskellige temaer. De enkelte partier udpeger derfor en ordfører på de forskellige fagområder, som bliver partiets ekspert på det specifikke område.

UDVALGSMØDER

Inatsisartut behandler mange forskellige forslag. Medlemmerne kan derfor ikke være eksperter på alle områder. Dette løses ved, at en mindre gruppe af Inatsisartuts medlemmer ser nærmere på forslagene.

Før Inatsisartut stemmer om et lovforslag, sendes loven nemlig oftest til udvalgsbehandling.

I udvalget sidder medlemmer fra de enkelte politiske partier, som er repræsenteret i Inatsisartut, og som fokuserer på et særligt fagområde. I udvalget kan et politisk problem blive drøftet indenfor en mindre kreds på et fagligt grundlag.

Inatsisartut har en række udvalg. Når Inatsisartut behandler et lovforslag om forbud mod energidrikke, behandles dette af Familie- og Sundhedsudvalget.

Udvalget kommer med indstillinger til plenum i en betænkning, som er udvalgets anbefaling om, hvorvidt lovforslaget skal vedtages, forkastes eller eventuelt ændres.

2. OG 3. BEHANDLING

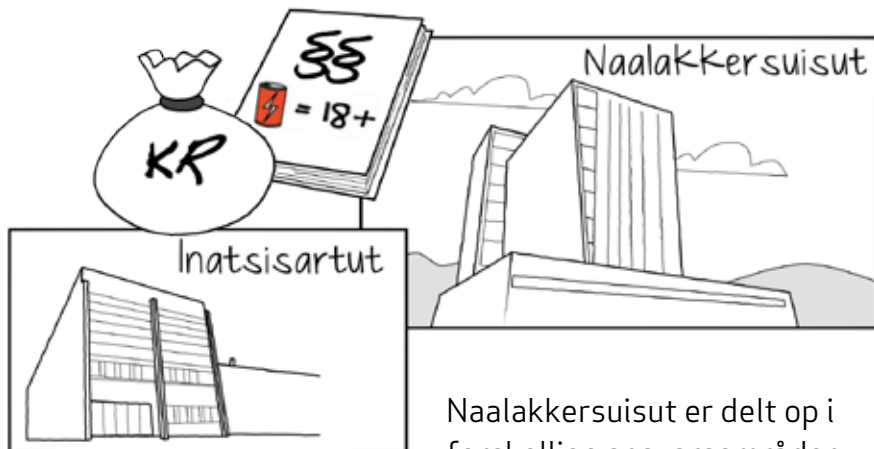
I Salen behandler Inatsisartut efterfølgende lovforslaget i en 2. og en 3. behandling. Det er medlemmerne af Inatsisartut og Naalakkersuisut, som har taleret.

Efter udvalgets indstilling er blevet præsenteret bliver flere argumenter om emnet udvekslet. På denne måde sikres, at mindretallets argumenter også bliver hørt, inden medlemmerne afgiver deres stemme. Hvert medlem har et personligt stemmekort, som skal sættes ind ved deres plads i Salen. Efterfølgende kan de stemme "For", "Imod" eller "Undlad at stemme" ved at trykke på en knap. Gennem afstemningen fastlægger flertallet, hvad der skal ske.

Inatsisartut har således til opgave, at træffe grundlæggende beslutninger – f.eks. at fastlægge, at der fremover ikke længere må sælges energidrikke til unge. Hvis et flertal i Inatsisartut har stemt *for* vedtagelsen af et lovforslag, skal loven efterfølgende føres ud i livet. På denne måde sikres, at der fremover ikke længere sælges energidrikke til unge under 18 år.

NAALAKKERSUISUT SKAL FØRE LOVE UD I LIVET

Naalakkersuisut er delt op i forskellige ansvarsområder.

Ansvarlig for sundhedspolitik er medlem af Naalakkersuisut for Sundhed. Sammen med sine medarbejdere udgør Naalakkersuisoq "Departementet for Sundhed".

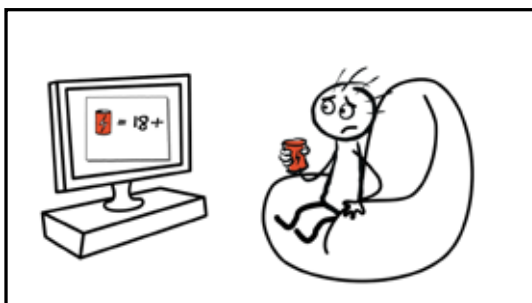
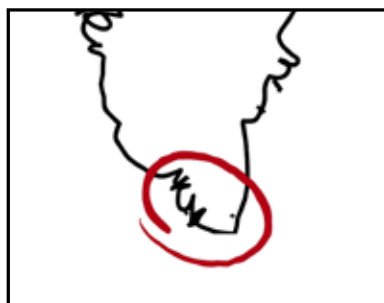
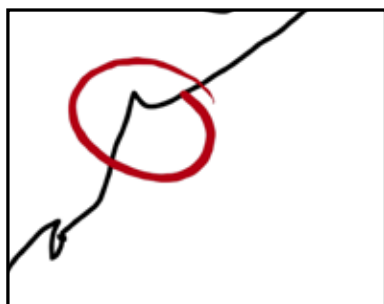
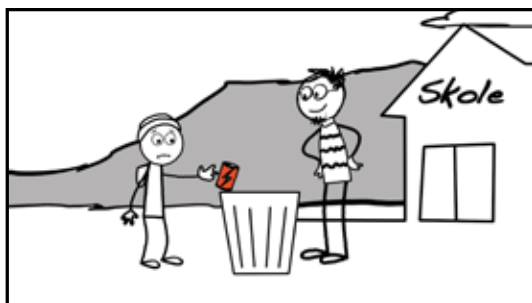
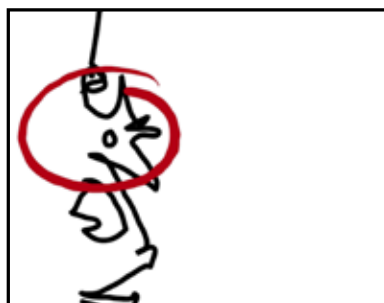
Naalakkersuisoq for Sundhed og dennes medarbejdere må nu sørge for, at det overalt i Grønland bliver kontrolleret, at der ikke længere sælges energidrikke til unge, og at der ikke længere reklameres for energidrikke.

Eventuelle konsekvenser af en lovovertrædelse afgøres af domstolene, som betegnes "den tredje statsmagt" ved siden af Inatsisartut og Naalakkersuisut.

For at skabe bedre kendskab til den nye lov, kan departementet eksempelvis beslutte at iværksætte en oplysningskampagne. Dette koster som regel altid penge, hvorfor der samtidigt må prioriteres midler til gennemførelse af loven i Landskassen.

FORBUD MOD ENERGIDRIKKE BLIVER TIL EN REALITET

KONTROL AF NAALAKKERSUISUT

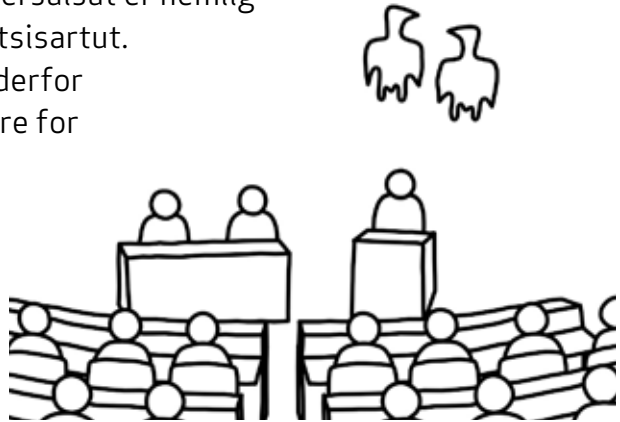
Inatsisartut har også en kontrollerende funktion.

Et medlem af Naalakkersuisut er nemlig ansvarligt overfor Inatsisartut.

Naalakkersuisoq kan derfor blive pålagt at redegøre for indsatsen med at

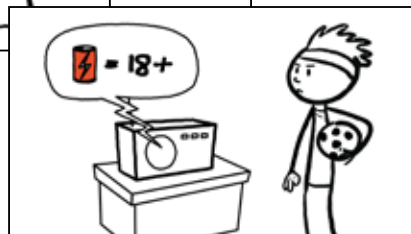
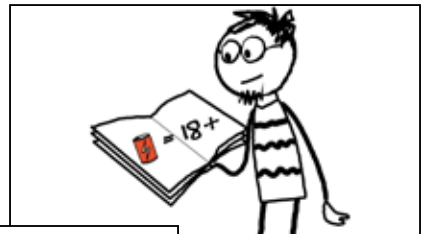
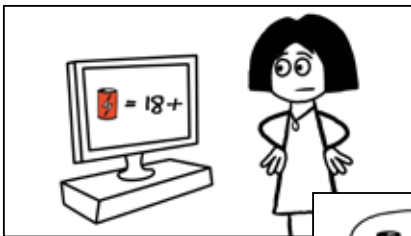
gennemføre Inatsisartuts beslutninger.

Naalakkersuisoq må også redegøre for, hvis noget ikke kører helt som planlagt.

Medlemmerne forventer, at Naalakkersuisoq loyalt arbejder efter Inatsisartuts anvisninger og ved alt om sit ansvarsområde, dvs. i dette tilfælde salg af energidrikke til unge under 18 år. På denne måde bevarer medlemmerne af Inatsisartut kontrollen og sikrer at vælgernes interesser varetages.

BORGERNE ORIENTERER SIG OM DEN NYE LOV

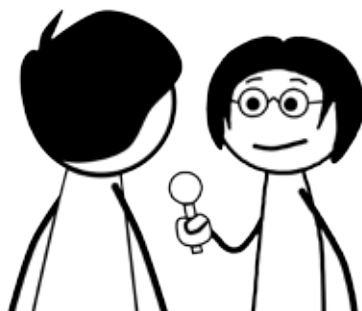

PRESSENS ROLLE

For at befolkningen i Grønland kan danne sig et billede af, hvorfor medlemmerne af Inatsisartut har vedtaget en lov, og i hvilket omfang denne lov imødekommer deres interesser og behov, kan medlemmerne informere befolkningen gennem de forskellige medier.

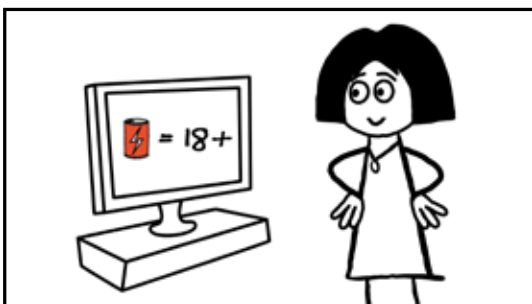
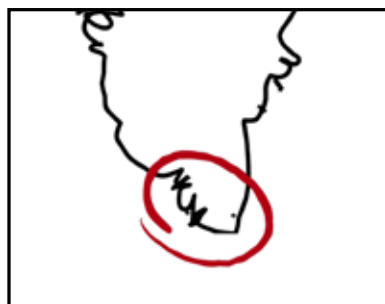
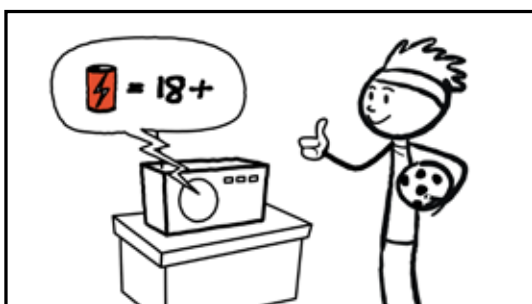
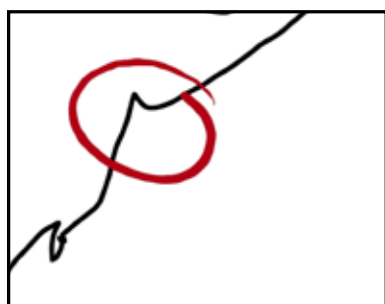
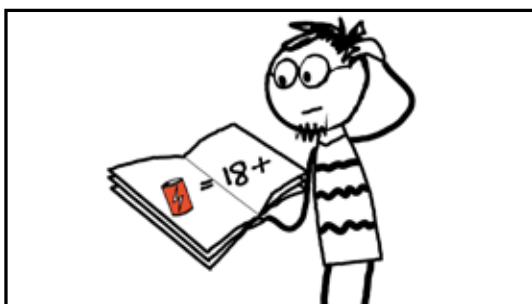

Pressen kan derudover selv vælge kritisk at belyse Inatsisartuts beslutninger. På denne måde kan befolkningen danne sig et indtryk af, om de er tilfredse med det, som medlemmerne gør, og om de vil stemme på dem igen ved næste valg.

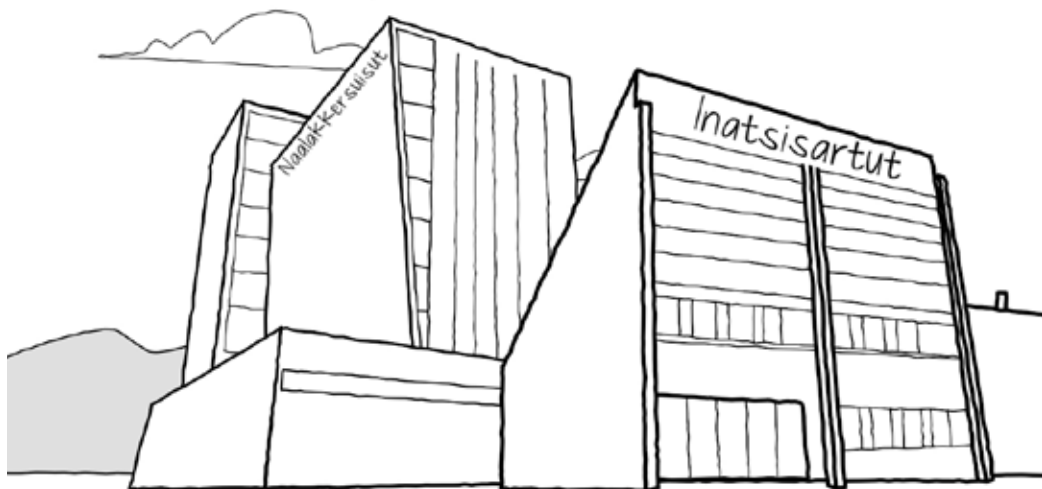

Pressen har dermed også en vigtig kontrollerende opgave, hvorfor den også kaldes for "den fjerde statsmagt".

BORGERNES REAKTIONER

OPSUMMERING: INATSIARTUTS OG NAALAKKERSUISUTS HØVEDOPGAVER

”Demokrati” betyder ”folkestyre”. Og det er dét, der sker i Inatsisartut. Medlemmer af Inatsisartut, som bliver valgt af befolkningen, træffer beslutninger, som gælder for hele Grønland.

Inatsisartut har derfor tre vigtige opgaver:

- Det vedtager lovene, som regulerer hvordan mennesker lever sammen i Grønland, eller det opfordrer Naalakkersuisut til at tage sig af særlige forhold.
- Det bestemmer, hvor mange penge Naalakkersuisut må bruge til hvilke formål.
- Og endelig kontrollerer det Naalakkersuisuts arbejde.

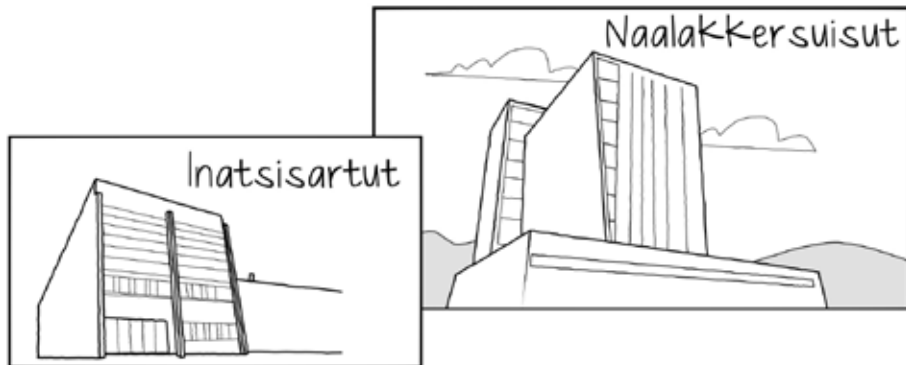
Naalakkersuisut har til gengæld til opgave at føre de love og beslutninger, som Inatsisartut har vedtaget, ud i livet.

Derudover kan eventuelle lovovertrædelser blive sanktioneret af domstolene.

Pressen holder øje med alle disse institutioner og formidler nyheder til borgerne og har dermed en vigtig kontrollerende opgave.

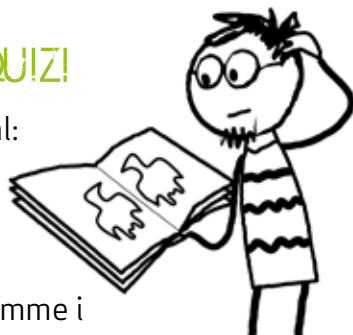
Denne magtdeling mindsker risikoen for, at magten bliver misbrugt og er en væsentlig forudsætning for, at vores demokrati bevares.

Grønlands Selvstyre

NU KAN DU PRØVE EN LILLE QUIZ!

Forsøg at svare op de følgende spørgsmål:

1. Hvorfor sender befolkningen repræsentanter til Nuuk?

- Det kun er de klogeste, der må bestemme i et demokrati.
- Befolkningen er for stor og det er for tidskrævende, hvis alle skal deltage i alle beslutninger.
- Fordi man tænker bedst i Nuuk.

2. Hvem har stemmeret ved valg til Inatsisartut?

- Alle mennesker i Grønland.
- Alle danske statsborgere over 18 år, som har boet i Grønland i et halvt år.
- Alle der har afsluttet folkeskolen.

3. Hvad betyder ordet „demokrati“?

- Befolkningen bliver ledet af én leder.
- Folkestyre.
- Enevælde udøvet af Kongen.

4. Hvem kan stille op til valg til Inatsisartut?

- Alle mennesker i Grønland, som er medlem af et politisk parti.
- Alle der har læst på universitetet og som har boet i Grønland i mindst 6 måneder.
- Alle danske statsborgere over 18 år, som har boet i Grønland i mindst 6 måneder og som har ladet sig opstille som kandidat for et godkendt parti, som enkeltperson eller som kandidatforbund.

5. Hvor kommer medlemmerne af Inatsisartut fra?

- Fra Nuuk.
- Fra hele Grønland.
- Fra de 5 største byer i Grønland.

6. Hvor ofte og hvor længe samles medlemmerne af Inatsisartut hvert år?

- Ca. 6 uger om foråret og ca. 2 måneder om efteråret.
- På alle hverdage undtagen i sommer- og juleferien.
- Ca. 4 uger om året.

7. Hvem leder møderne i Salen?

- Formanden for Inatsisartut.
- Formanden for Naalakkersuisut.
- Rigsombudsmanden.

8. Efter hvilket system er medlemmerne placeret i Salen?

- Efter deres hjemby – således at de bedst muligt repræsenterer deres lokalområde.
- Opdelt i kvinder og mænd.
- Naalakkersuisut sidder for sig selv, de øvrige medlemmer sidder efter partitilhørsforhold.

9. Hvad betyder "parlament"?

- Et sted, hvor der tales.
- Vores bedste.
- Dem, der laver love.

10. Hvad betyder "Inatsisartut"?

- Der, hvor der tales længe.
- Vores bedste.
- Dem, der laver love.

11. Hvad er en lov?

- En forskrift der bestemmer, hvad man må og ikke må.
- En idé om, hvad der er det bedste for Grønlands fremtid.
- En forskrift alle er enige om.

12. Hvad er blandt andet udvalgenes opgaver?

- Grundigt at drøfte et lovforslag og dets konsekvenser på et fagligt grundlag.
- At stemme om lovforslag.
- At gøre dét som Naalakkersuisut ønsker.

13. Hvilken opgave har medlemmerne, når de mødes i Salen?

- At kontrollere om udvalgenes indstillinger følger Grundloven.
- At vedtage eller forkaste lov- og beslutningsforslag.
- At oplæse nye love, således at alle borgere får kendskab til dem.

14. Hvem har taleret i Salen?

- Kun medlemmer, som er udpeget som partiernes ordførere.
- Kun medlemmer af Naalakkersuisut.
- Kun medlemmer af Inatsisartut og Naalakkersuisut.

15. Er det et krav, at alle medlemmer skal være enige før en lov kan vedtages?

- Ja, der skal være enighed iblandt medlemmerne af Inatsisartut.
- Nej, der skal bare være et flertal iblandt medlemmerne af Inatsisartut.
- Nej, det er tilstrækkeligt, hvis 25% af Inatsisartuts medlemmer støtter lovforslaget.

16. Hvem sørger for, at vedtagne love føres ud i livet?

- Naalakkersuisut.
- Udvalgene.
- Formanden for Inatsisartut.

17. Hvad kaldes de enkelte dele af Naalakkersuisut, der er ansvarlige for bestemte fagområder?

- Udvalg.
- Kommuner.
- Departementer.

18. Hvilken myndighed betegnes som "den tredje statsmagt"?

- Pressen.
- Domstolene.
- Den danske regering.

19. Hvem kontrollerer hvem?

- Den danske regering kontrollerer Naalakkersuisut.
- Inatsisartut kontrollerer Naalakkersuisut.
- Naalakkersuisut kontrollerer Inatsisartut.

20. Hvilken rolle spiller pressen i politik?

- Ved hjælp af pressen informerer politikerne borgerne om deres holdninger og beslutninger. Pressen forholder sig kritisk til politikernes udmeldinger, således at befolkningen kan danne sig et overblik over den førte politik.
- Pressen reklamerer for medlemmernes og Naalakkersuisuts beslutninger, således at der skabes opmærksomhed om nye love.
- Pressens opgave er at hjælpe politikerne med, at træffe populære beslutninger for at sikre opbakningen i befolkningen.

21. Hvorfor kaldes pressen også "den fjerde statsmagt"?

- Fordi borgere ved hjælp af pressen kan iagttage og kontrollere den førte politik.
- Fordi de råder over flest ressourcer og det bedste netværk.
- Fordi de er Inatsisartuts og Naalakkersuisuts talerør.

22. Hvad kan jeg gøre, hvis jeg er uenig i en lov?

- Jeg kan intet gøre. Jeg er magtesløs.
- Jeg kan lade være med at overholde loven.
- Jeg kan lede efter folk der er enige med mig for at styrke mine argumenter, eller jeg kan kontakte medlemmer af Inatsisartut for at forsøge at påvirke den førte politik.

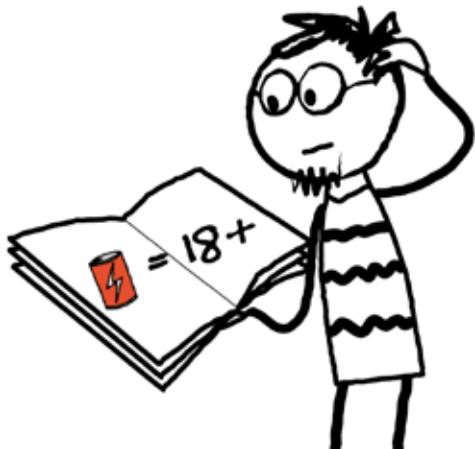
23. Hvad er Inatsisartuts tre vigtigste opgaver?

- 1. At give partierne et offentligt forum, 2. At stille kontorpladser til rådighed for politikerne, 3. At forberede interessante politiske indslag til pressen.
- 1. At logvgive, 2. At fastsætte Selvstyrets budget, 3. At kontrollere Naalakkersuisut.
- 1. At offentliggøre love, 2. At kontrollere love, 3. At straffe lovovertrædere.

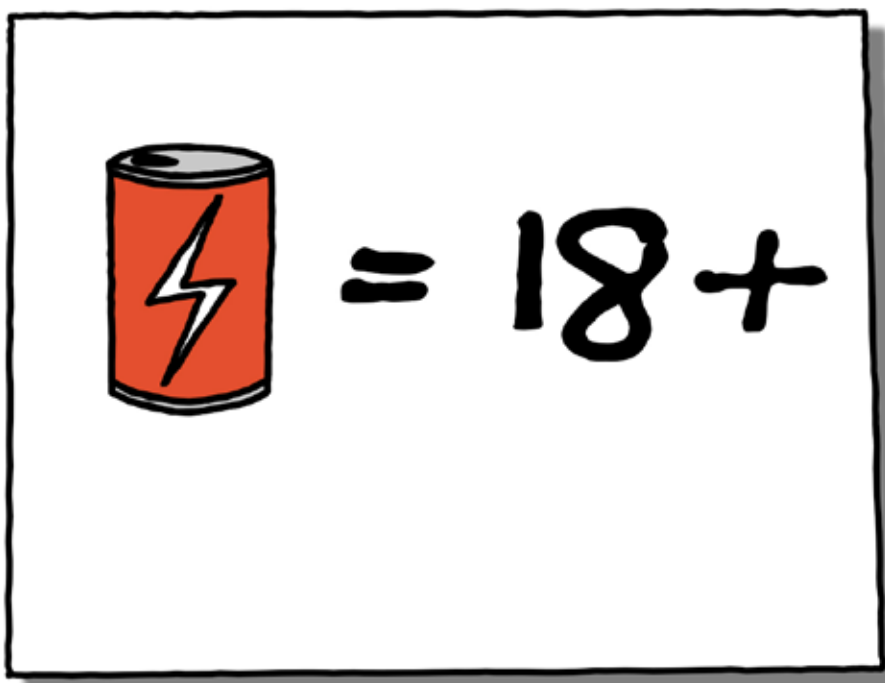
24. Hvorfor er opgave- og magtdelingen mellem Inatsisartut og Naalakkersuisut så vigtig?

- Hvis én institution bestemte alting, kunne det risikeres, at beslutninger træffes for egen vindings skyld og imod borgernes interesser. I yderste konsekvens kunne demokratiet blive afskaffet.
- For at alle politikere og deres holdninger kan tilgodeses.
- For at sikre en effektiv og grundig behandling af de mange lovforslag, som skal behandles hvert år.

SVAR TIL QUIZ

1. Befolkningen er for stor og det er for tidskrævende, hvis alle skal deltage i alle beslutninger. **2.** Alle danske statsborgere over 18 år, som har boet i et halvt år. **3.** Folkestyre. **4.** Alle danske statsborgere over 18 år, som har boet i Grønland i mindst 6 måneder og som har ladet sig opstille som kandidat for et godkendt parti, som enkeltperson eller som kandidatforbund. **5.** Fra hele Grønland. **6.** Ca. 6 uger om foråret og ca. 2 måneder om efteråret. **7.** Formanden sidder efter partitilhørsforhold. **9.** Et sted, hvor der tales. **10.** Dem, der laver love. **11.** En forskrift der bestemmer, hvad man må og ikke må. **12.** Grundigt at drøfte et lovforslag og dets konsekvenser på et fagligt grundlag. **13.** At vedtage eller forkaste lov- og beslutningsforslag. **14.** Kun medlemmer af Naalaksartut og Naalaksartut. **15.** Nej, der skal bare være et flertal blandt medlemmerne af Naalaksartut. **16.** Naalaksartut. **17.** Departementer. **18.** Domstolene. **19.** Naalaksartut kontrollerer Naalaksartut. **20.** Ved hjælp af pressen informerer politikere om deres holdninger og beslutninger. Pressen forholder sig kritisk til politikernes udmeldinger, således at befolkningen kan danne sig et overblik over den førte politik. **21.** Fordi borgere ved hjælp af pressen kan iagttage og kontrollere den førte politik. **22.** Jeg kan lede efter folk der er enige med mig for at styrke mine argumenter, eller jeg kan kontakte medlemmer af Naalaksartut for at forsøge at påvirke den førte politik. **23.** 1. At lovgive, 2. At fastsætte Selvstyrets budget, 3. At kontrollere Naalaksartut. **24.** Hvis en institution bestemte alt, kunne det risikeres, at beslutninger træffes for egen vindings skyld og imod borgernes interesser. I yderste konsekvens kunne demokratiet blive afskaffet

TIL EFTERTANKE

I dette hæfte har du læst om et forbud mod energidrikke. Men i virkelighedens verden blev forbuddet mod energidrikke ikke vedtaget. For ved Inatsisartuts 2. behandling var der ikke flertal for forslaget.

Men måske bliver forslaget fremsat igen til næste år. Eller i næste valgperiode.

For sådan er det også i politik. Nogle gange bliver tingene til virkelighed med det samme, nogen gange tager det længere tid. Og måske sker det aldrig.

Det kommer an på politikerne, vælgerne, og i sidste ende på dig selv.

HVIS DU VIL VIDE MERE

Hvis du gerne vil vide mere om Inatsisartut og arbejdet i Inatsisartut har du forskellige muligheder.

- Du kan besøge Inatsisartut. I mødefri perioder kan du deltage i en rundvisning, under samlingerne kan du overvære debatten i Salen. På kulturnatten i slutningen af januar kan du få et uformelt indblik i Inatsisartut. Går du i folkeskolens 9. eller 10. klasse, i gymnasiet eller læser på universitetet, kan du sammen med dine medelever/-studerende aftale en individuel rundvisning, hvis I er mindst 6 deltagere.
- Du kan besøge Inatsisartuts hjemmeside ina.gl. Her finder du yderligere informationer om Inatsisartut, samlingerne og udvalgene.
- Du kan kontakte Bureau for Inatsisartut og bestille informationsmateriale.
- Hvert andet år afholder Bureau for Inatsisartut et ungdoms-parlament, hvor du kan prøve demokrati i praksis, hvis du er en af de heldige, der bliver udvalgt til at deltage.